

vann fra fjell til fjord

16.januar 2019

Sammen for vannet

Oppdatering av regional vannforvaltningsplan
med tilhørende tiltaksprogram

Vedlegg X til høringsdokument 2:
Hovedutfordringer
i vannområde Balsfjord-Karlsøy

Foto: Jan A. Holmgren

Mal til oppdatering av
hovedutfordringer for
vannområde Balsfjord-
Karlsøy 2022 – 2027

**Høst/vinter
2018/2019**

Innhold

1. Innledning	3
2. Om dokumentet	4
2.1. Vannområdet vårt	5
3. Miljøtilstanden i vannområdet – hvordan står det til med vannet vårt?	7
3.1 Økologisk tilstand i overflatevann i vannområdet	7
3.2 Sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF) i vannområdet	8
3.3 Kjemisk tilstand og grunnvann	9
3.4 Endringer i miljøtilstand	9
4. Påvirkninger i vannområdet	10
4.1 Hva påvirker vannforekomstene i vannområdet vårt?	10
4.2 Samfunnsutvikling, klimaendringer, planlagt aktivitet og virksomhet	11
4.3 Endringer i påvirkninger og utviklingstrekk	12
5. Miljømål og unntak i vannområdet	13
5.1 Endringer i miljømål og unntak	14
6. Tiltak i vannområdet	15

1. Innledning

Fram mot 2021 skal de regionale vannforvaltningsplanene og tilhørende tiltaksprogrammene i hele Norge oppdateres og justeres. Gjeldende regional vannforvaltningsplan med tilhørende tiltaksprogram har fått virke siden 2016. Vi skal nå gjennomgå hvordan det står til med vannet, og justere planene for hvordan vi best tar vare på vannet vårt fremover. Oppdaterte planer og tiltaksprogram skal være gjeldende fra starten av 2022 til utgangen av 2027. Les mer om vannforvaltningen i Norge [her](#).

I prosessen fram mot oppdaterte vannforvaltningsplaner og tiltaksprogram vil det være to høringer, med to dokumenter i hver høring:

På høring fra 1. april til 30 juni 2019:

- Planprogram ([lenke](#) til dokumentet)
- Hovedutfordringer i vannregionen med vedlegg (dette er vedlegg X)

På høring fra 1. juli til 31. desember 2020:

- Forslag til oppdatert regional vannforvaltningsplan.
- Forslag til oppdatert regionalt tiltaksprogram.

Dette dokumentet om hovedutfordringer inneholder oppdatert oversikt over miljøtilstand, påvirkninger og status for gjennomføring av tiltak, og er derfor et viktig dokument i prosessen fram mot oppdatert vannforvaltningsplan og tiltaksprogram. En felles forståelse av hva som er de viktigste utfordringene vil gi et godt grunnlag for videre samarbeid om oppdateringen av regional forvaltningsplan og tilhørende tiltaksprogram.

Samtidig med høring av hovedutfordringer, høres også planprogrammet. I planprogrammet finner du mer om hvordan prosessen fram mot oppdaterte planer er tenkt å foregå, hvem som er involvert, når, og prosess for medvirkning.

Med høringen av planprogram og hovedutfordringer er vi nå inne i planarbeidet for andre runde av regionale vannforvaltningsplaner. Gjeldende regional vannforvaltningsplan og tiltaksprogram ble utarbeidet i 2015, godkjent i 2016 og gjelder til slutten av 2021. Planen og tiltaksprogrammet som nå skal revideres og oppdateres, skal gjelde fra starten av 2022 til slutten av 2027.

Gjeldende plandokumenter for planperiodene 2010 – 2015 og 2016 – 2021 finner du [her](#).

Utarbeidelsen av dette dokumentet er basert på uttrekk fra Vann-Nett:

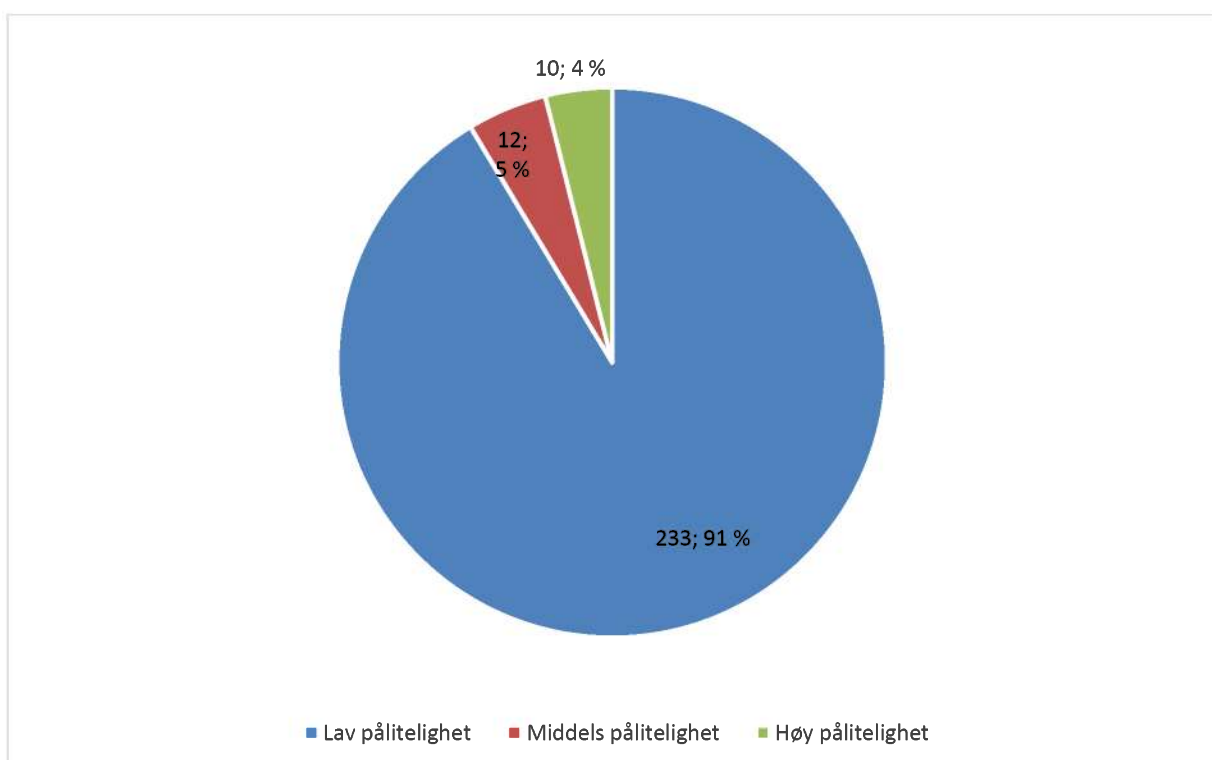
Sign: Jan A. Holmgren, prosjektleder i vannområde Balsfjord-Karlsøy

2. Om dokumentet

Dette dokumentet ser på hva som var de viktigste utfordringene i forrige planleggingsrunde, og hvilke utfordringer som gjelder nå og som skal settes på dagsorden og arbeides videre med i neste forvaltningsplan og tiltaksprogram.

Min vurdering er at det er store mangler i de reelle kunnskapene om miljøtilstanden og eventuelle påvirkninger i vannområdet. Arbeidet med kartleggingen av vannforekomster og påvirkninger gjort i forkant (2015) av gjeldende plandokument bærer preg av et hastverksarbeid med minimal lokal medvirkning. Dette bekreftes i møter med de involverte i de berørte kommunene. De ble bedt om å gjøre et arbeid med lite forkunnskaper og med korte tidsfrister.

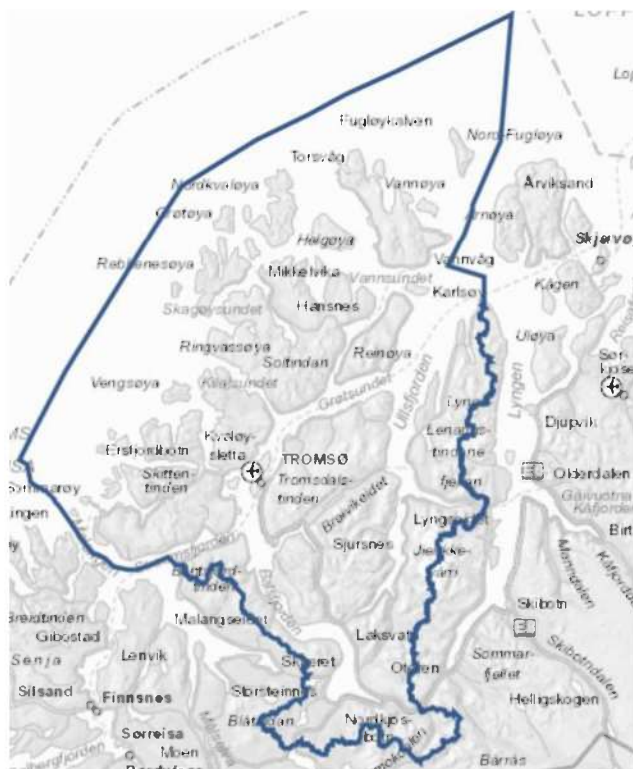
Figur 1 under viser påliteligheten til kartleggingen av den økologiske tilstanden på overflatevann i vannområdet. Som vi ser av tabellen er det lav pålitelighet for 233 av 255 vannforekomster. Det betyr at det er lav pålitelighet til kunnskapen for hele 91% av vannforekomstene i vannområdet.

Figur 1: datagrunnlagets pålitelighet med hensyn på den økologiske tilstanden i vannområdet

Med lite kunnskaper om de kartlagte vannforekomstene, er det naturlig nok manglende grunnlag for å vurdere tiltak. Dette preger situasjonen for alle vannområdene i Troms. Videre ble det ansatt vannområdekoordinator først senhøsten 2017, og en betydelig del av tiden er benyttet på selve organiseringen i vannområdene. Undertegnede har derfor begrenset med kunnskap og kunnskapsgrunnlag fra kartleggingen som er gjort ved utarbeidelse av inneværende plan. En forutsetning for en vellykket planprosess i neste planperiode, er en betydelig økt satsning på lokal medvirkning og kartlegging.

2.1. Vannområdet vårt

Følgende kommuner ligger innenfor Balsfjord-Karlsøy vannområde:

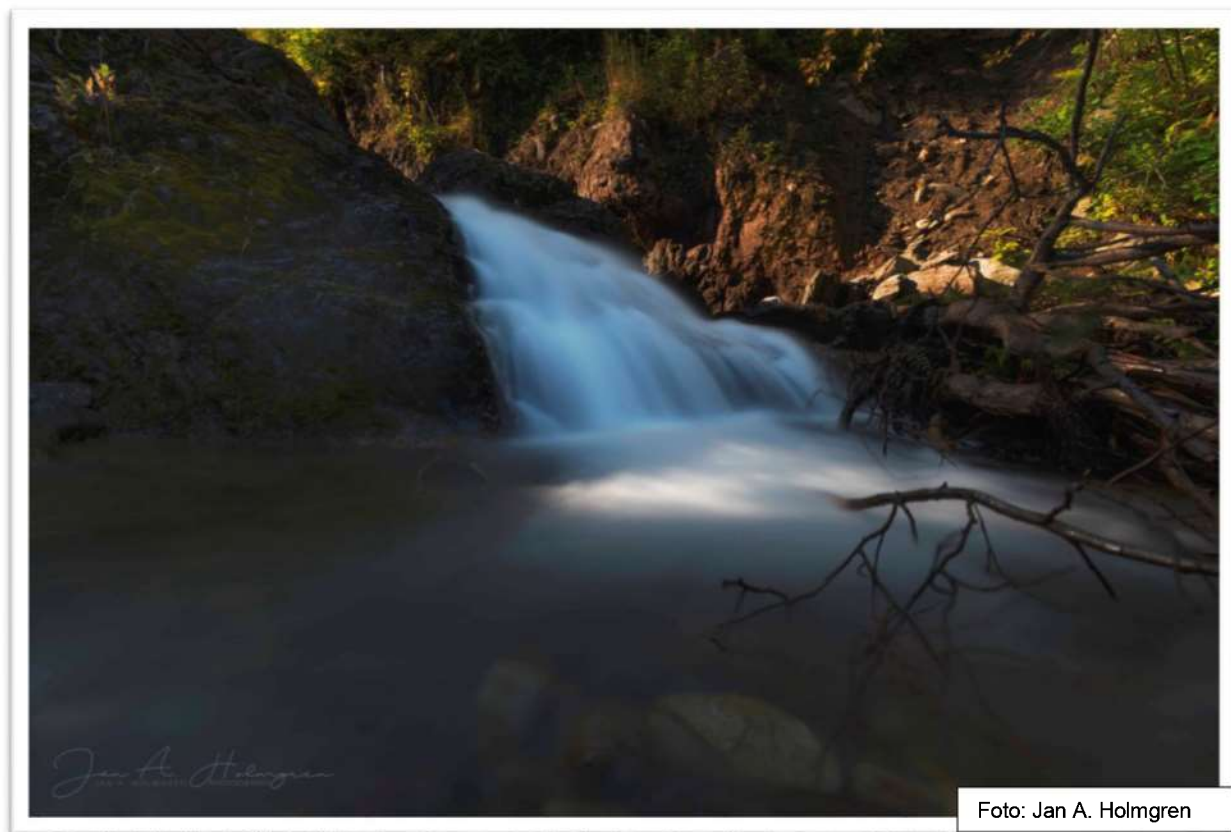
- Karlsøy
- Tromsø
- Balsfjord
- Lyngen

I tillegg har Storfjord kommune et mindre areal innenfor vannområdet. Tabell 1 under viser vannforekomstene i vannområdet fordelt på type vannforekomst.

Type vannforekomst:	Antall vannforekomster	Av disse; Antall SMVF*	Areal/lengde
Elver og bekkefelt	168	8	4898,23km
Grunnvann	15	0	25,26km ²
Innsjøer	35	6	49,16km ²
Kystvann	68	2	5482,36km ²
Antall totalt	286	16	

Tabell 1 Vannforekomster i vannområdet. Vassdragene og kystområdene er delt inn i vannforekomster. Antall vannforekomster er ikke statisk, og kan endres underveis etter hvert som

kunnskapen om vannmiljøet endres/forbedres. Kilde: Vann-nett 18. september. *Sterkt modifiserte vannforekomster¹

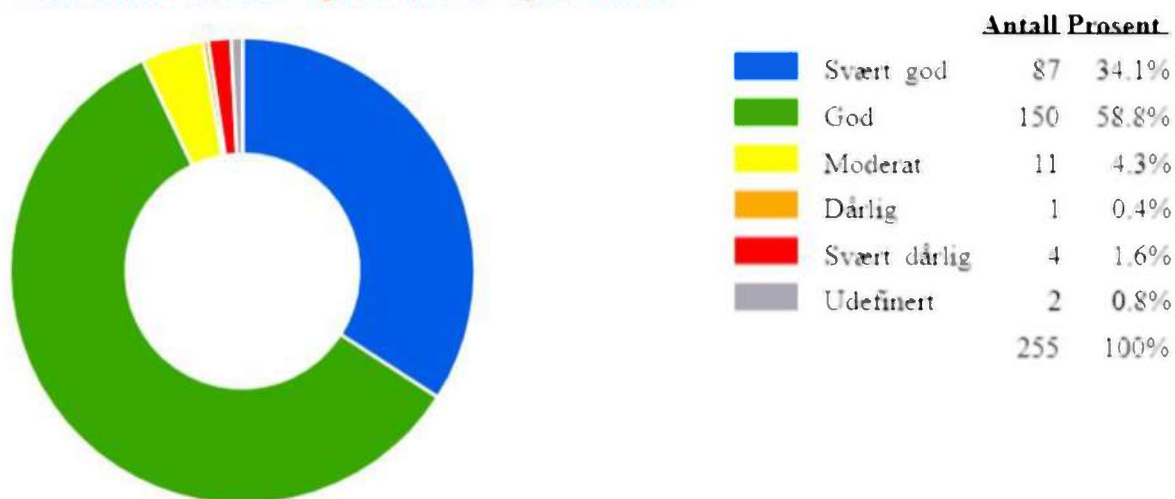

¹ Vannforekomster som ikke oppnår god økologisk tilstand som følge av fysiske endringer som skyldes menneskelig virksomhet

3. Miljøtilstanden i vannområdet – hvordan står det til med vannet vårt?

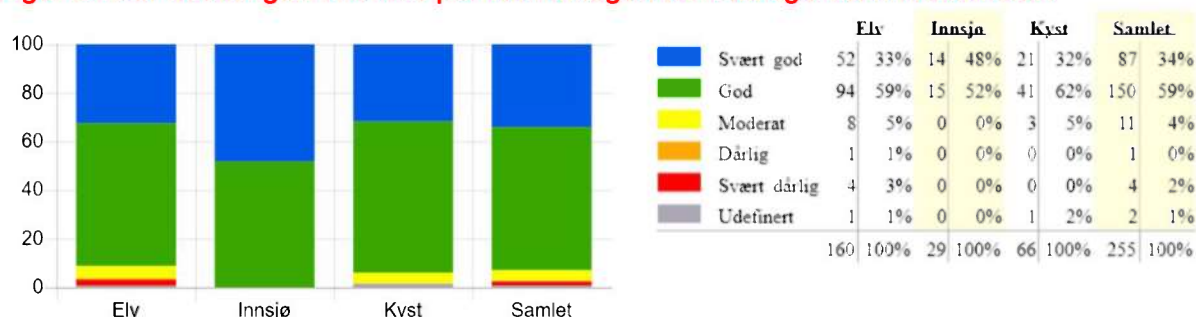
3.1 Økologisk tilstand i overflatevann i vannområdet

Figur 1 viser tilstanden til *naturlige*² vannforekomster i vannområdet. Figuren viser at 92,9 % av vannforekomstene er i god eller svært god tilstand.

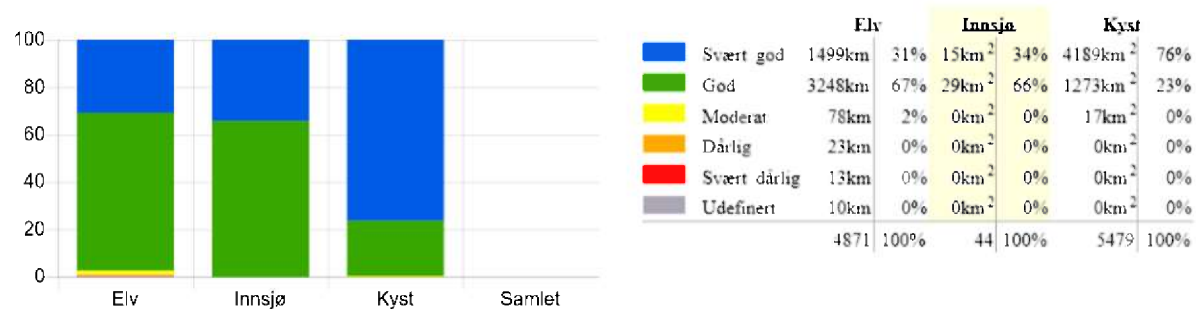
Figur 1: Oversikt over økologisk tilstand i overflatevann i naturlige vannforekomster i vannområde Balsfjord-Karlsøy. Kilde: Vann-nett 27. november 2018.

Figur 2 viser fordelingen i tilstand per vannkategori for *naturlige* vannforekomster.

Figur 2 Fordeling i prosent tilstand per vannkategori vannområde Balsfjord-Karlsøy. Kilde: Vann-Nett27. november 2018

Figur 3 viser fordeling av areal og lengde for *naturlige* vannforekomster per vannkategori i vannområdet Balsfjord-Karlsøy.

² Vannforekomster som ikke er påvirket av fysiske endringer som skyldes menneskelig virksomhet

Figur 3 Fordeling areal og lengde vannkategori i vannområde Balsfjord-Karlsøy. Kilde: Vann-Nett 27. november. 2018.

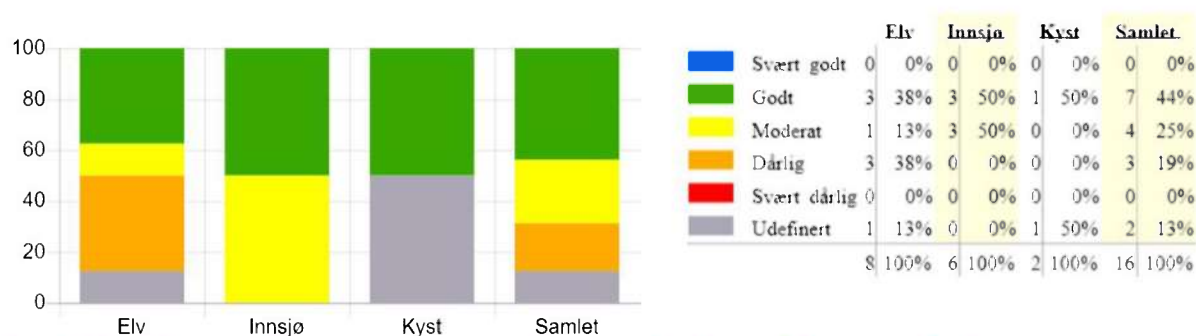
3.2 Sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF) i vannområdet

Figur 4 viser økologisk potensial i sterkt modifiserte vannforekomster i vannområdet.

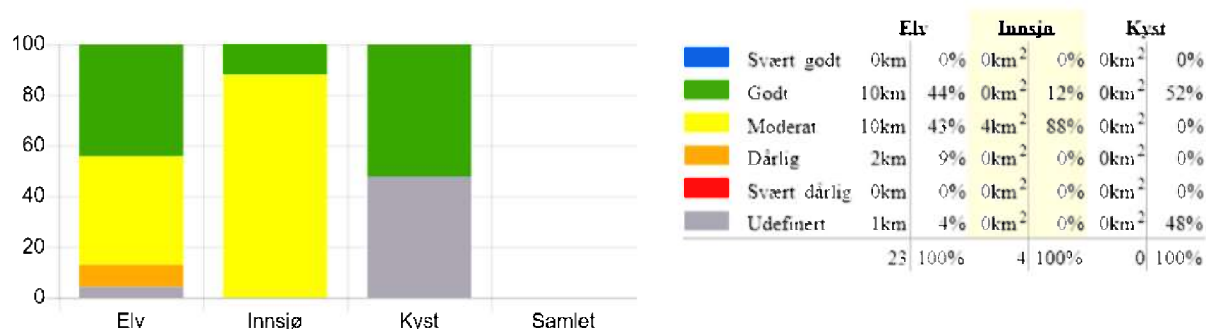
Figur 4: Oversikt over økologisk tilstand i sterkt modifiserte vannforekomster i vannområde Balsfjord-Karlsøy. Kilde: Vann-nett 27. november 2018.

Figur 5 viser fordelingen i tilstand per vannkategori for sterkt modifiserte vannforekomster.

Figur 5 Fordeling i antall og prosent per vannkategori, Sterkt modifiserte vannforekomster i vannområde Balsfjord-Karlsøy. Kilde: Vann-Nett 27. november 2018.

Figur 6 viser fordeling av areal og lengde for sterkt modifiserte vannforekomster i vannområdet.

*Figur 6 Fordeling areal og lengde sterkt modifiserte vannforekomster i vannområde Balsfjord-Karlsøy.
Kilde: Vann-Nett 27. november 2018.*

3.3 Kjemisk tilstand og grunnvann

Foreløpig har vi lite data om kjemisk tilstand. Du kan lese litt mer om dette i Hovedutfordringer for vannregionen.

3.4 Endringer i miljøtilstand

Det eksisterer ikke sammenligningsgrunnlag eller opplysninger som kan gi et tilstrekkelig sammenligningsgrunnlag for gjeldende vannområde.

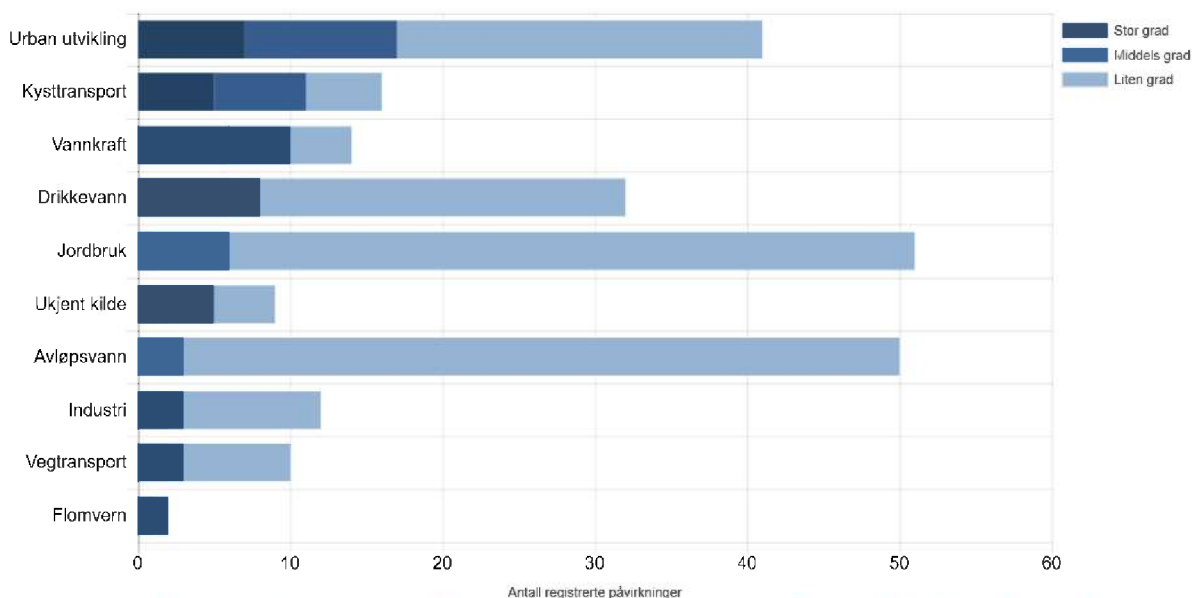

Foto: Jan A. Holmaren

4. Påvirkninger i vannområdet

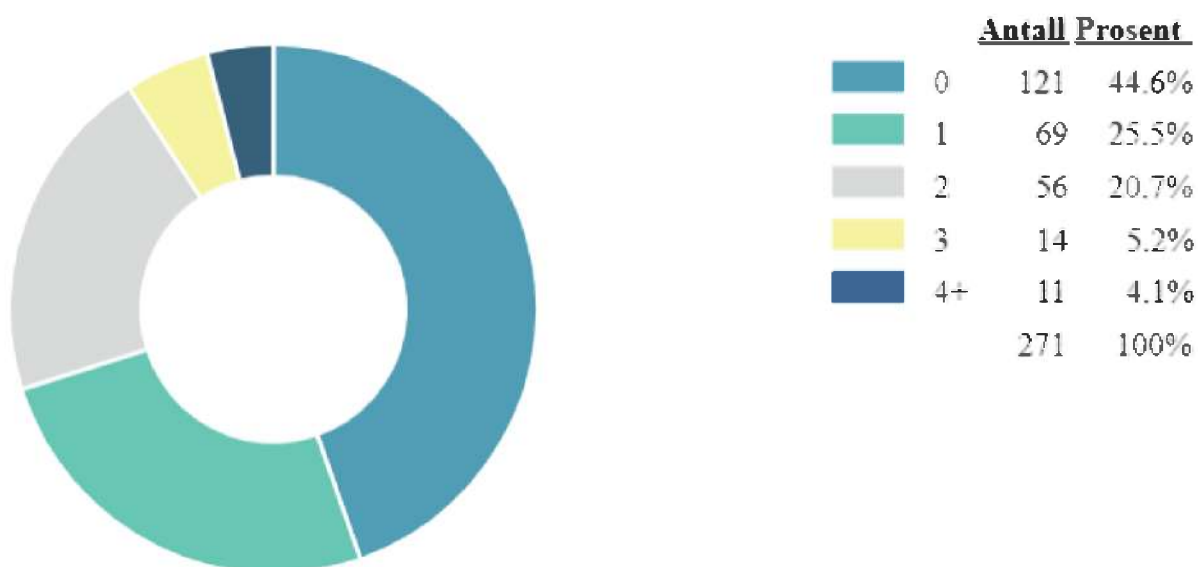
4.1 Hva påvirker vannforekomstene i vannområdet vårt?

Figur 7 viser de 10 største påvirkningene for vannområde Balsfjord-Karlsøy.

Figur 7: Oversikt over de 10 største påvirkningsgruppene i vannområde Balsfjord-Karlsøy. Kilde: Vann-nett 27. november 2018.

Vannforekomster kan ha flere påvirkninger samtidig:

Figur 8 Antall vannforekomster med 0, 1, 2, 3 og 4 eller flere påvirkninger i vannområde Balsfjord-Karlsøy. Kilde: Vann-Nett 27. november.

Påvirkninger vannområdet

På grunn av store forskjeller i befolkningstetthet er påvirkningene svært forskjellig mellom kommunene i vannområdet. I og rundt Tromsø by er det en betydelig grad av urbanisering, og dette har en betydelig innvirkning. Byen er også påvirket ved betydelig kysttrafikk.

4.2 Samfunnsutvikling, klimaendringer, planlagt aktivitet og virksomhet

Tabell 2 er en vurdering av hvilke påvirkninger vi tror blir de mest betydningsfulle i årene som kommer. Foruten om Tromsø by består vannområdet består av rurale strøk med liten eller ingen urban utvikling. Tromsø by har pr 1.kvartal 2018 75 638 innbyggere. Fram mot 2040 beregnes SSB en befolkning på om lag 88 000 innbyggere ved høy nasjonal vekst. Dette innebærer en økning i befolkningen på 16-17 %, og vil i så fall bety en betydelig påvirkning på vannforekomstene. Når det gjelder kysttrafikk er det rimelig å anta at denne påvirkningen også vil øke, blant annet grunnet en sterk vekst innen reiselivsnæringen.

Oppdrett av fisk i åpne merder (akvakultur) i sjøen er også en betydelig trussel med hensyn på å ivareta viktige vannforekomsters økologi og biologiske mangfold. Bestandene av anadrome laksefisk, og spesielt laks (*Salmo salar*) er under sterkt press og med en negativ bestandsutvikling. Det er dokumentert svært høy dødelighet i sjøfasen hos utvandrende smolt av laks. Oppdrett alene er sannsynligvis ikke årsaken til denne utviklingen, men vi vet at påslag av lus på utvandrende smolt, og genetisk innblanding fra oppdrettsfisk er viktige trusselfaktorer. I tillegg så er påvirkninger fra avfall (fôrrester og feces) ikke tilstrekkelig kjent. En annen og svært alvorlig trussel for det biologiske mangfoldet er bruken av hydrogenperoksid (H_2O_2) som avlusningsmiddel. Nyere forskning har vist at hydrogenperoksid er svært dødelig for krepsdyr som reker og krill, og hvis dette er tilfelle, er det en betydelig trussel. Vi kjenner ikke til hvorvidt det brukes hydrogenperoksid i oppdrettsanlegg i området. Både sentrale og regionale myndigheter har tatt til orde for økt produksjon – «trafikklyssystemet», som vist i figur 9. I dette systemet er det «grønt lys» for å øke produksjonen i vårt vannområde. Vi vil på det sterkeste advare mot en fortsatt økning da dette vil påvirke vannforekomstene i området.

Figur 9: Regjeringa sin vurdering av hvilke områder som kan øke produksjonen av oppdrettsvolum

Det er et økt press på bruken av vassdrag til kraftproduksjon, herunder minikraftverk. Potensielle gytebekker/vandringsområder for villfisk er ødelagt og truet. Dette gjelder spesielt for Sjørørret og Sjørøye. De nåværende konsesjonene er gitt i perioden 1960-70, og har utdaterte vilkår med hensyn på ivaretagelse av det økologiske mangfoldet. Konsesjonene er/skal revideres, men sannsynligheten for innføring av strengere miljøkrav synes liten av hensyn til at det vil påvirke produksjonen av kraft.

Påvirkning	<i>Svært liten grad</i>	<i>Liten grad</i>	<i>Middels grad</i>	<i>Stor grad</i>	<i>Svært stor grad</i>
Urbanisering					
Kysttransport					
Akvakultur					
Vannkraft					
Drikkevann					
Industri					
Gruvedrift					
Jordbruk					
Urban utvikling					
Flomvern					

Tabell 2: vurderinger av ulike påvirkninger i fremtiden i vannområdet

4.3 Endringer i påvirkninger og utviklingstrekk

Det finnes lite erfaring og kunnskap i endringer i påvirkninger i vannområdet.

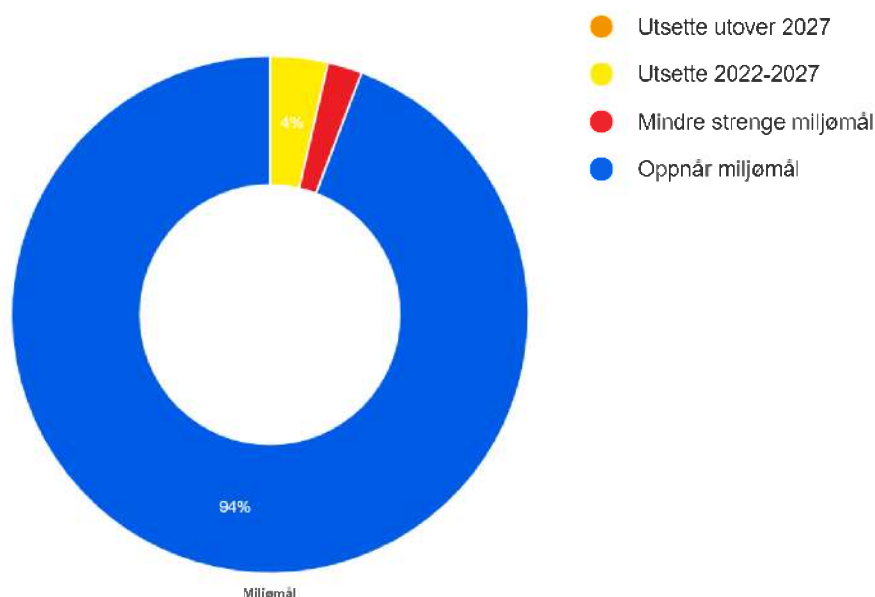
5. Miljømål og unntak i vannområdet

Miljømålene fra 2016

Vannforvaltningsplanene vi jobber etter nå (2016 – 2021) ble vedtatt i vannregionene i 2015, og godkjent av departementene i 2016.

Miljømålene er viktige fordi de skal beskytte vassdragene og kystvannet mot forringelse, og å forbedre og gjenopprette miljøtilstanden for å oppnå god økologisk tilstand og god kjemisk tilstand. Vannforvaltningsplanene bidrar til felles innsats for å redusere forurensning og andre negativ påvirkninger på kystvann, grunnvann og i vassdragene våre. Vassdrag med god miljøtilstand har lite forurensning, er egnet for bading, som drikkevann, for sportsfiske og andre gode naturopplevelser. Kystvann med lite miljøgifter gir trygg sjømat og mulighet for å høste av havets goder for fremtidige generasjoner.

Figur 10 viser miljømålene for naturlige vannforekomster i gjeldende vannforvaltningsplan:

Figur 10: Miljømålene for naturlige vannforekomster i gjeldende vannforvaltningsplan

5.1 Endringer i miljømål og unntak

Det er liten endring i miljømål og unntak i vannområdet siden 2015.

Viktige brukerinteresser i vannområdene og i regionen

I tillegg til hovedmålet om godt vannmiljø, kan det være tilfeller der viktige brukerinteresser tilsier strengere miljømål.

Drikkevann

Vannområdet har drikkevann av god kvalitet.

Fisk & Sjømat

Det er trygt å spise fisk & sjømat fanget i vannområdet, med unntak av Tromsøysundet.

Vann til næringsmiddelindustrien

Vannet i vannområdet er godt egnet til næringsmiddelindustrien, med unntak av Tromsøysundet.

Vann til jordbruksvanning og fiskeoppdrett

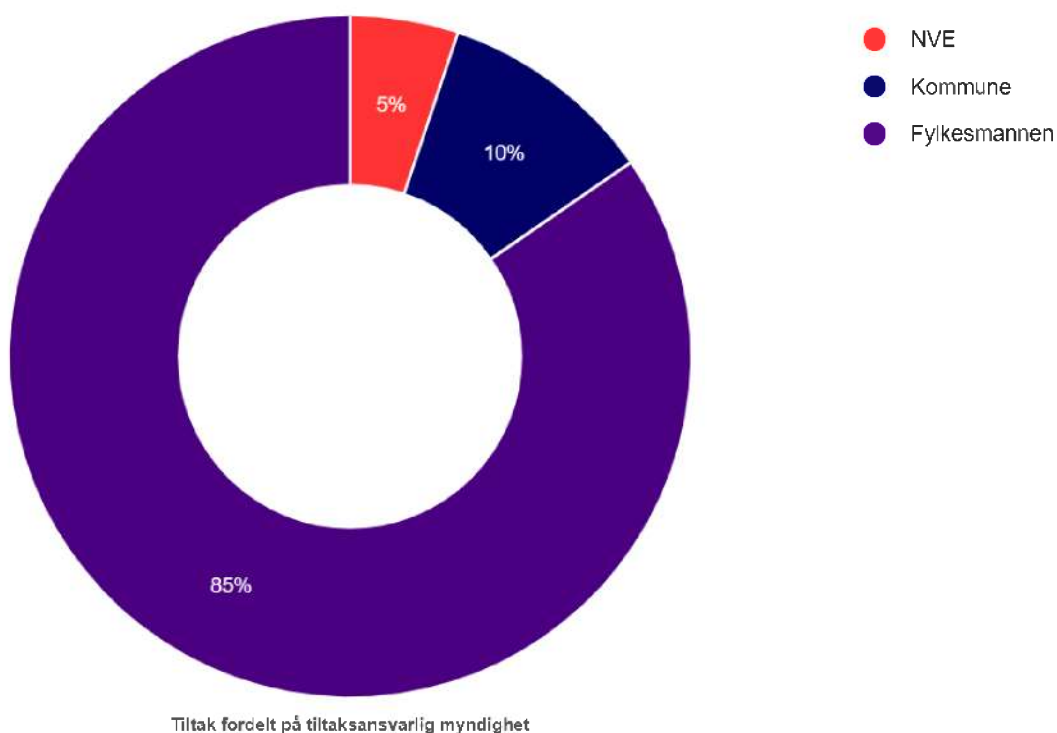
Vannet i vannområdet er godt egnet til jordbruksvanning og fiskeoppdrett

Bading og rekreasjon

Vannkvaliteten er tilstrekkelig ren med hensyn på bading, men generelt for kaldt til dette formålet.

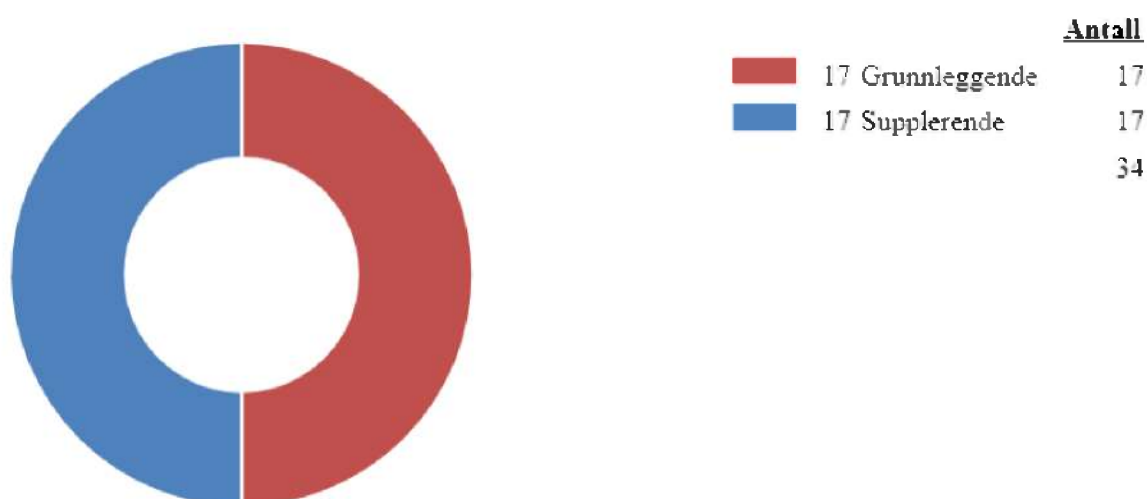
6. Tiltak i vannområdet

Figur 11 viser hvordan tiltakene er fordelt på tiltaksansvarlig myndighet.

Figur 11: Tiltak fordelt på tiltaksansvarlig myndighet i vannområde Balsfjord-Karlsøy, basert på regional vannforvaltningsplan for årene 2016-2021. Kilde: Vann-nett27. november 2018. .

Fordelingen mellom grunnleggende og supplerende tiltak i vannområdet ser slik ut:

Figur 12: Tiltak fordelt mellom grunnleggende og supplerende tiltak i vannområde Balsfjord-Karlsøy, basert på regional vannforvaltningsplan for årene 2016-2021. Kilde: Vann-nett 27. november 2018.

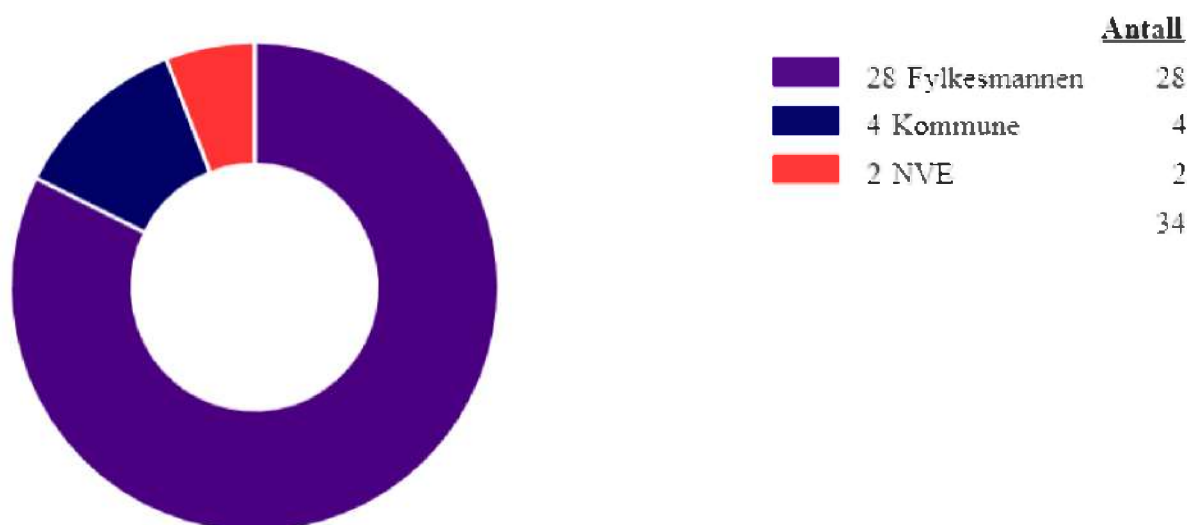
Status for gjennomføring av tiltak

Nedenfor vises progresjonen i tiltak som ble foreslått i vedtatt tiltaksprogram 2016-2021 i vannområdet.

Tiltak		Vannforekomster						Gjennomført
Avløpsvannbehandling	6	8	1	1	3	0	1	0
Beskyttelse av drikkevannsuttak	1	1	0	0	1	0	0	0
Diffuse forurensninger	5	7	1	0	1	0	0	3
Hydromorfologi	3	3	1	1	0	1	0	0
IPPC IED	2	2	0	0	0	2	0	0
Kontroll av vannuttak	1	1	0	1	0	0	0	0
Prioriterte miljøgifter overflatevann	1	1	0	0	0	0	0	1
Supplerende	20	28	7	1	2	6	1	3
Alle	39	51	10	4	7	9	2	7

Tabell 3: Oversikt som viser tiltaksgjennomføring i vannområde Balsfjord-Karlsøy. Kilde: Vann-nett 27. november 2018.

Figur 13 viser tiltaksgjennomføring pr sektor i vannområde Balsfjord-Karlsøy.

Figur 13: Tiltaksgjennomføring pr sektor i vannområde Balsfjord-Karlsøy. Kilde: Vann-nett 27. november 2018.